

Politikai
röpiratok,

73.

73
544

FELELET

SZENT-KATOLNA URNAK

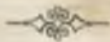
„MAGYAR IRÓ KÜLFÖLDÖN“

CZIMÜ MUNKÁJÁBAN

NEM ANNYIRA KIFEJTETT, MINT ELPALÁSTOLT

TÁRSADALMI, POLITIKAI, TANÜGYI ÉS NEMZETKÖZI

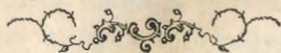
PROGRAMMJÁRA.

Mesterséges fecskendezéssel akármelyik szemétdombról is, sok ezer gombát lehet fakasztani; de, valamint nem áldozhatja föl a gazda ősves trágáját gombatenyésztésre, úgy a magyar nemzetnek sem lehet hivatása véresverejtéssel szerzett ősves vagyonának föláldozásával édes hazánkból egy nagy meleg ágyat alakítani, csupán azon célból, hogy abban azután az irodalmi gombák ezrei a lehető legkényelmesebb ápolásban részesíthetessenek.

Ára 30 kr.

*Az ezen röpirat árulásából befolyó tiszta jövedelem
egészen a gróf Széchenyi szobor-alap gyarapítására
fog fordíttatni.*

PESTEN, 1865.

NYOMATOTT TRATTNER-KÁROLYINÁL.

61575200765026

FELLET

NYELV-ÉRTÉLMÉNY

MAGYAR IRÓ KÖNYV

KÖNYV HÍVŐK

NYELV-ÉRTÉLMÉNY

NYELV-ÉRTÉLMÉNY

DE BALLAGI GÉZA

NYELV-ÉRTÉLMÉNY

I.

Az Ön művét sokkal kevesebben olvassák, semhogy a benne foglalt társadalmi és politikai tévtanoktól loyális és ősi intézményeihez jó keresztény fiúi kegyelettel mind végig hiven ragaszkodó közönségünket külön iratban óvni kellene, ha a közelgő országgyűlés miatt mindinkább összevissza zavarodó társadalmi és közmiveltségi irányeszmék jelen tömkelegében különösen az ifjú nemzedék tettvágyó bajnokait az Ön tanai már csupán jelszavuknál fogva nagyon könnyen félre nem vezethetnék: de ily körülmények között nem mulaszthatom el, hogy mint még a lenézett „régí nemzedék“ embere a „Magyar író külföldön“ című munkában nem annyira kifejtett, mint abban bizonyos furfangos leleményességgel beletemetett eszmékhez én is hozzá ne szóljak. Tettem pedig ezt külön levélben azért, mert a lapok vagy nem vették észre Ön művének tulajdonképpeni célját, vagy ha észre találták is tán venni sokkal bölcsőbbek voltak semhogy az Ön tanainak hirdetőivé váltak volna.

Hogy az Ön műve sem nem utirajz, sem nem életrajzi napló töredék, azt mint hallom, egy országos tekintélyünkhöz intézett magánlevélben Ön maga is bevallotta. Én végig olvastam a művet, és kijegyeztem vörösónnal mind azon helyeket, melyekből a mélyebben látó szemnek nagyon is könnyű az egész céljára vonatkozólag az olvasónak tájékozást szerezni.

Ön két vaskos köteten keresztül mindenféle czukrász bolti, teatermi jelenetekkel, szerelmi kalandokkal, sörivő burschokkal- és világcsaló Renanistákkal mulattatja olvasóját; beleszó mindenféle thucydidesi beszédeket, chinai regényeket, hindu drámákat és romai gazdasági munkákat, plutarchusi uzsorairatokat a londoni párisi, bademsi, dieppei, berlini, müncheni, edinburghi utivázlatokba, az által akarván eltakarni, hogy Ön tulajdonkép oly könyvet akart írni, melynek czimlapjára inkább ezt írhatta volna:

Legujabb magyar Democrata Propaganda az ős magyar alkotmányos patriarchalis fölfogás és loyális világnézet ellen,

Nem pedig ezt, hogy

„Magyar író külföldön.“

E szó Democratia, hála a Gondviselésnek, korántsem oly búvós sirenhang többé, hogy vele szembe szállni józan, közjogilag különösen pedig a magyar közjogban teljesen kiképzett, művelt családból való, vagyonos hazafi nem merhetne. A meddig a törvény terén állunk, addig nincs okunk, sőt nincs is jogunk meghódolni valamely eszme előtt, kizárólag azért, mert ezen eszmét az úgynevezett democrata fölfogás jóváhagyja vagy éppen kívánja. A politikában a democratiát ősi alkotmányunk, alapszerződéseink teszik lehetetlenné, a társadalmi téren pedig csak hiú népszerűség hajhászlat tűzheti ki annak nálunk zászlóját. Minden tősgyökeres magyar ember született aristocrata, democrátává szive jóvoltából, meggyőződéséből nem is válhatik az soha; csak demagoggá válhatik, ha éppen nagyon elaljasodik. A magyar társadalom aristokratikus vérmérsékét nem is jutott eszébe még eddig egy komoly álladalmi férfinak sem reformálni akarni; negyvennyolczban a nemesség megtett mindent az úgynevezett emberi jogokért, mit

csak tehetett az által hogy a robotról maga nagy lelki-
leg lemondott, a többi az egész mozgalomban a francia
demagogia tejével táplálkozott szörnyeteg fölforgató párt
mesterkélése volt. Az oktoberi Diploma által újjáéledt
alkotmányosság utó-hangjaként jött ugyan két pro-
phéta, kik democratiát hirdettek, s kik minden áron el-
akarták hitetni a nemzettel, hogy a haza csak úgy fog
fölvirúlni, ha az úr azonnal Bruderschaftot iszik inasával
vagy vadász legényével. Gróf Bolnai Bethlen Miklós öcsém
volt az egyik ilyen próféta, a másik meg valami Aris-
tides nevezetű önbíráló névrokona a régi nagy Aristides-
nek. Perse hogy gróf Bolnai Bethlen Miklós öcsém csak
tréfált, s ezt is csak egy ideig tette; az önbíráló Aris-
tidesről meg útoljára is kisült, hogy Ürményi József
vadászának fia volt.

Szent Katolna ur, Ön veszedelmesebb mint ez az
Aristides, mert Ön a tudomány hangján nem a tömeg-
hez, hanem eltántoritható vezetőihez beszél; engedje meg
hát, hogy az Ön programját kissé szellőztessem.

Ön először is Democratiát hirdet, és a közmívelő-
dés reformja által akarja átídomítani a magyar tár-
sadalmat.

Másodszor elakarja különözni az iskolát az egyháztól.

Harmadszor oly reményeket akar ébresztetni, és ply
vágysakat a nemzetben, melyeket e nemzet annyi cal-
szerencse és sorscsapás után megvalósítani többé nem
képes, igérván a fiatal nemzedéknek mindenféle fényes
egyetemeket, könyvtárakat országos és megyei akade-
miákat, csillagdákat, és végre negyedszer

Ön azt állítja, hogy minden nemzetiség jogilag is
oda fejlődik, hogy majdan annyi álladalmat képezzen, a
hány magasabb irodalom létezik, vagy bir legközelebb
megalakulni Európában.

Ön Darwint és mindenféle angol francia, német

természet buvárokat idéz, és ezek idézeteiből akarja bebizonyítani, hogy a magyar társadalomnak is e négy pont szerint kellend átalakulnia.

Már a mi az elsőt, a democratizálást illeti, arra úgy hiszem elég annyit felelnem, hogy Ön maga sincs Ön magával tisztában. Ön megakarja tartani a „magyar műveltségü-aristocratiát“ az erdélyi aristocratiát pedig csaknem imádja történelmi érdemeiért, és jelen magyaros míveltségeért, és még is/oly tanrendszert terjesztett elő a badeni table d'hôteban, mely ha életbe léptethetnék, előbb utóbb meg kellene szűnni minden aristocratiának. Ön azt akarná, hogy egy tizenketted részben orvosok, $\frac{1}{12}$ részben professorok, $\frac{1}{12}$ részben mérnökök, $\frac{1}{12}$ részben építőmesterek, $\frac{1}{12}$ részben bányászok, $\frac{7}{12}$ pedig irafirkászok kormányozzák az álladalmat.

A főrendek Ön szerint csak pictus masculus, melyet Ön eltűrne ugyan, de melynek nagy földbirtokait, történelmi érdemeit, ősi hagyományait számba sem látszik Ön venni azon examenek nélkül, melyekre mint valami vágóhidra urak és favágók, katonák és gyármunkások gyermekeit egyiránt oda szeretné kergettetni. Szinte fáj Önnek, hogy a „Phaeax-féle“ négy lovas gyerkőczéket a mi embereink bármely vidéki területben is előbb megválasztának képviselőnek, mint a háromlovon biczegő Pericleseket, akarta Ön mondani Szájhős ujságírókat. Ön azt gondolja, ez által olyast mondott, a mit mindenki azonnal helyben hagyni köteles, mihelyt valaki előtt egy ily nézet kimondatik, de nem gondolta meg, hogy Ön most nem valami párisi proletár belesprítk társaságának beszél, hanem százados érdemekben, nevekben, hatalomban, fényben és befolyásban dús és nemesiséget akar capacitálni.

Ön egy helyen azt mondja, hogy az álladalomnak

szabaddá kell tenni, az az ingyenessé a sajtót az irni vágyók számára, éppen úgy mint a levegőt az élni és a vizet az inni vágyókra nézve nem szabad meg adóztatni. Azt mondja, hogy az álladalomnak mindenáron megkell menteni a maga tehetségeit, és neheztel azért, hogy a legutóbbi években az anyagi érdekeket annyi figyelemben kezdték részesíteni az úri és a birtokos osztály, a nélkül hogy mint Ön mondja, az „értelmi szükségletek közgazdaszáti visszahatását“ is „betudni igyekeztek volna a számitásba.“ Ön ezen czifra diplomatiával, és nagyot mondó abstractióval nekem még sem mondott mást, mint akkor mondott volna, ha szóról szóra e szavakat használta volna:

„Én az irkafirkászokból minden áron nagy urakat akarok csinálni; az iskolamestereket jobban szeretem, mint ezeket a gőgös aristocratákat, kik most mindenekelőtt az anyagi érdekekre fordítják figyelmöket, csak-hogy velök a szegény irók, tanárok és tudósok ne versenyezhesenek; miután a fő uraknak van terök, hol anyagi érdekeiket saját családokra nézve is képviselve látják, az iróknak, tanároknak és tudósoknak pedig összes vagyonuk sokszor azon kopott öltözet ruhában áll, melyet magukon hordanak.“

Látja Szent Katolna ur, ha Ön így beszélt volna, most megdicsérnem őszinteségeért!

Ön mesés fizetésekben akarná a tanárokat, iskolamestereket, akademikusokat részesíteni, sőt Ön még tovább megy, Ön még az álladalmi tanácsosokat is akademiailag választások útján, irói érdemek szerint óhaj-tana meghivatni; megyenként fiók akademiákat, és tán fiók irkafirkászokból álló álladalmi tanácsot szerveztetni: és mi czélra? Mint Ön mondja azért, hogy a nemzet saját intelligentiáját minél előbb capitalizálhas-sa, voltaképen pedig azért, hogy a proletárookra ruháztat-

hatnék át minél előbb a nemzet intelligentiájának lát-szata. Hogy a jó diákokat Ön annyira megakarja jutalmazni, hogy az egyetemből az ugynevezett kitűnő tehetségeket tiz-tizenkét évig tartó henye, de 4000 ftnyi év díjakkal fizetett könyvturkálás után egyenesen az álladalom legfőbb méltóságai mellé állított akadémiai tagságra kívánja elsegíteni, hol azután élethossziglan évenként annyi fizetést huzzanak, mint a mennyit egy tábornagy sem húz, hogy mondom, Ön ilyes agyréme-
ket szót bele programjába, azt majd író, tudós, és ta-nárbarátai megfogjak Önnek köszönni, de már enged-
jen meg úri magyar emberek nem fognak ezen kápráz-
tató jelszavakért Önnek sem életében, sem holta után szobort emelni. Sőt azt sem igen hiszem, hogy eféle irányeszmékért akár az erdélyi aristocratia, melynek Ön annyira bámulója, akár gróf Andrássy Gyula, kit a' magyar sommiték photogrammjaiknak egybe állításánál az irodalommal foglalkozókon kívül egyedül kegyeske-
dett Ön uraink körül protectiójába venni, hálára len-
nének Ön iránt kötelezve.

Hogy az Ön programjának valódi tendenciáját alkotmányosan társadalmi jogérzetekben megróhatlan, történelmileg megdicsőült előkelő nemzetségeink kép-
viselőinek jóízűleg ártatlan mulattatására némileg illus-
trálhassam, engedje meg Ön nekem röviden a követke-
ző kis elmefuttatást.

Tegyük föl, nem úgy lesz, a mint a minden jót is igazat bölcsen, szeretetteljesen conserváló Gondviselés, hanem amint Ön akarja: az az, tegyük föl, Ön rövid idő alatt pártot alakít magának kenyéréhes iskola mes-
terekből, és dicsőségszomjas irodalmárokból, tudósokból, proletárokból és keresztül birja vinni valahogy pro-
grammját a törvényhozásban (Hisz a „Honban“ Önt valaki úgy is már is Pitthez, Foxhoz, meg Alcibiades-

hez, hasonlította) valjon mi történnék akkor, ha az Ön fölfogása szerint reformatódnának át álladalmi és társadalmi intézményeink? Hát történnének következő, és a következőkhöz hasonló szívemelő confusiók.

Vegyük, nekem volna négy fiam, négy leányom, egy tisztartóm hat fiuval, négy leánynyal, egy kasznárom egy fiuval, három ispánom mindössze hét fiuval, öt leánynyal; egy kertészem három fiuval, egy szakácsom két fiuval egy leánynyal, végre egy lovász mestere egy fiuval, és egy kerülöm, ha tetszik kolompércsőszőm két fiuval és három leánynyal. Mi történnék már most?

Ha Ön mint minister az ország dolgába csakugyan oly mértékben folyna bele, mint a hogy proletár irodalmi collegái tudom szeretnék, hát akkor nagyon könnyen megeshetnék, hogy mind a négy fiam rossz diák lenne az iskolában, tisztartóm, ispányom, komornyikom, kolompércsőszőm gyermekei pedig mindannyi első eminensek. Az én fiaim tehát az Ön fölfogása szerint semmi hivatalra sem számíthatnának az álladalomban, sőt még befolyásra sem, daczára, hogy tán 50,000 forintnyi adót fizetnének, és mért? csupán azért, mert éretlen gyermekkorukban nem akarták megtanulni azt a sok mindenféle zagyalékot, melyet Ön erővel a szegény gyermek fejébe srófolna. Lehetnének azután férfikorukban a legderekab, legmiveltebb, legeszesebb gavallérok, mindegy, ők rosszul tanultak az iskolában, tehát maradjanak szép csendesen odahaza, és süvegeljék egész pietással az ispánom fiát, ki jódiákból kitűnő egyetemi hallgató, kitűnő egyetemi hallgatóból pedig egyszerre, pár ezer forint fizetésű megyei akademikus nagyságos úr, vagy nem tudom mi lett, ha nem épen az országos akademia tagja, mint gondolom Ön akarja, excellentiás úr, és tiz vagy hány ezer forint évdíj hu-

zója. Ugyan ezen módon lehetnének tisztartóm mind hat fja holmi irkafirkálás jutalmának fejében megannyi egyetemi, gymnasialis vagy lycealis tanárokká, számtartóm három fja megannyi alispánokká, kasznárom fja törvényhozó országgyűlési képviselővé, ispánjaim többi hat fajok álladalmi tanácsosokká, kertészem három fja miniszterekké, szakácsom két fja főispánokká, lovászmesterem fja akademikussá, és kolompércsűszöm két fja közül az egyik, ha tetszik megkoszorúzott nagy költővé, a másik pedig akár nádorispánná. Hogy embereim, fizetett cselédeim leányai sem csinálhatnának rossz parthieket, méltóságos és excellentiás 10—20,000 forint fizetésű fítestvéreik pártfogása mellett, természetes: szakácsom leányát elvenné a belügyminiszter, ki maga is zsidó kántorból lett jó bizonyítványai, és újságokban jól kidicsért irkafirkái folytán miniszterré, kolompércsűszöm három leányát pedig elvenné három álladalmitanácsos, kiknek szülei nálam még birkát nyírtak és kukoriczát kapáltak ugyan, de kik személyes, iskolailag megpróbált fényes tehetségeik, és mindig hozzáteszem — „irodalmi érdemeik tekintetéből“ 25—30 éves korukban már mind tagjai volnának az álladalmi tanácsnak. Tisztartómat boldogult atyám mint koldusgyermeket vette föl egykor kocsjára a didergő télben az országútról, számtartómat anyám fogatta el egy vándor cigánybandából mint félmesztelen purdét és taníttatta abéczére a helybeli iskolamesterrel hogy inasá tehesse. Én inasból számtartót csináltam; és most mind tisztartóm, mind számtartóm fiai azzal hálálnák meg családom jótéteményeit, hogy mint nem tudom mi-féle törvényhozók, álladalmitanácsosok és philosophusok dupla adót vetnének ki jószágaimra. Komornyikom, lovászmesterem, kolompércsűszöm fiai pedig egyenesen leányaim kezét kérnék meg, s ha nem adnám nekik,

bevádolnának a csupa tudományos proletarokból álló országgyűlés előtt, mint hazaárulót, hogy vétettem a democratia ellen! s. t. b.

Látja Szent-Katolna ur ily jövendővel kecsegteti Ön a mi legérdemesebb, legelőbbkelőbb, legvagyonosabb történelmileg megdicsőített nemzetségeinket!

Az Ön philosophiája az, hogy a nemzet öszves intelligentiáját, minél előbb fölszínre kell hozni, és az álladalom kormányzásában részeltetni mindjárt ifjabb éveiben, hogy az ugynevezett nyugateuropai haladással párhuzamossan lépést tartani lehessen.

S ezt Ön mind a civilisatio nevében követeli.

Azonban ne higgye, ha Ön tudományos szónoklatával képes is némileg proselytákat szerezni egy ily elméleti barricadeur philanthropiának, hogy azért mindenkit meggyőz e jelszóval:

„Civilisatio.”

En is szeretek a civilisatióval haladni, de csak bizonyos dolgokban. A civilisatióval sokkal jobban szeretem hazámat, családomat, és a törvényt, semhogy a civilisatio kedvéért akár a hazát akár családomat a proletariatus kezére kívánnám játszani; legyen ez azután akár utcza-i proletariatus, akár kávéházi proletariatus, akár irodalmi vagy akadémiai, iskolai proletariatus.

Ön a „Magyar író külföldön” című munka lapjain helylyel közel nagyon devótnak mutatja magát az egyház iránt, miért nem tanulmányozta hát közelebb-ről Ő Szentségének legújabb encyclikáját? Ő Szentsége határozottan kárhoztatja azokat, kik azt kívánják, hogy az egyház béküljön ki a civilisatióval.

Az egyház ezt nem fogja tenni soha.

Az egyház híjait pedig nem fogja semmiféle más jelszó — az igaz hitről eltéríteni.

Ha Ön belátja, hogy Renan könyve botrányos

könyv, úgy Ön nem fog Dupanloup orleansi püspök azon munkája iránt sem ellenszenvvel viseltethetni, melyet ezen érdemleges főpap az iskolatügynek az egyházhoz viszonyáról irt. Olvassa csak el ezen jeles röpiratot, s ha, Önben van igazi kegyelet az egyház iránt, nem fog oly programmot többé előterjeszteni, mely az iskolát az egyháztól egészen külön kívánja választani.

Az arató és cséplőgépeket én is szeretem; jobb szeretek lánczhidon, vasuton járni mint kompon vagy rossz országuton, jobb szeretem a távirót mint a cigánypostát, de az erkölcsi világban conservativ kívánok maradni, hiven vallásos meggyőződésből.

Az után, még egy szót a nemzetiségekről.

Minek akarja Ön az oláh, szerb, tót és horvát irkafirkászokat is föllovalni, nem elég, hogy a magyar irkafirkászoknak oly agyrémszerű idomtalan jóslatokat tett? Hagyja Ön magára a nemzetiségek fejlődését, és még azt se vitassa, hogy az isteni Gondviselés mellett mennyi szerep juthat az emberi tudománynak vagy korszellemnek, vagy nem tudom minek az activitásban. Az isteni jogokat, meg a diplomatiát Darwin elméletével meg a geológok, zoológok, hypothesisaival nem fogja Ön megezáfolni, de még a párisi proletár socialphilosophok tanaival sem ám.

Használja föl Ön ezentúl másra tudományát, elme-tehetségét. Vagy ha már minden áron proselytákat akar szerezni elvont tanainak, ha minden áron pártot akar alakítani, úgy ne várjon arra, mig itthonn minister lesz, — hanem minél előbb vándoroljon ki Amerikába.

Tösgyökeres magyar ember ősi alkotmányosan aristocratikus társadalmi intézményei mellett marad, mert tudja, hogy azokban nem csak fény, hatalom, valódi vagyonalap rejlik, hanem egyuttal patriarchalis szelidségű szivnemesség is, és könyörület a munkára nem képes szegénység iránt.

A valódi magyar úri ember nem fogja magát soha elkapatni semmiféle nyugoteuropai szemképrázatoktól, semmiféle democratiától, semmiféle tanügyi reformtól, semmiféle új nemzetiségi térképtől, hanem akármennyire jóakaratot érezzen is az alsóbb és a szegényebb osztályok iránt, meg lévén győződve, hogy mind a főúri, mind a köznemesi, mind a polgári, mind a földműves rendek megoszthatlan hivatásukat a történelemtől, az ős törvényektől, isteni jogokból örökölték, a társadalmi eszmék országában is azon erős hitet fogja késő unokáira átszállítani, a mit az asztaldolgában is mindeddig hiven ápolt t. i. hogy:

Extra Hungariam non est vita,
Aut si est vita, non est ita.

II.

A forradalmi izgató szellem mindenütt agyarkodik, hol csak az alkotmányos régi társadalmi rendből valamely üdvös intézmény még mindig szúrja a fölforgató cosmopolita barricadeurök szemét.

Legujabban ugyan a nemzetiségek zászlója alá állott színleg, de szíve mélyében egy huron pendül minden tekintetben a tűzzel, vassal pusztító mazzinismussal. Ezen fölforgató dulásfúlás korszellemének aegise alatt, nem csoda, ha a hiú emelkedési vágy a mi irkafirkaszainkban is annyira megnőtt! Szent-Katolna ur ez értelemben hirdeti, hogy az iskolamesterek és írók prófétái, úrai a jövő társadalomnak. Szent-Katolna ur könyve egyáltalán gyakorlatiasabb a maga elé tűzött célokra nézve, semhogy eszméinek gyümölcsét kizárólag a távoljövőben kívánni learatni. Azt a cifra tanrendszert perse hogy úgy vezeti be, mintha ötven év múlva lenne csupán kivihető; de vannak a könyvnek tulajdonságai, melyekből a legközelebbi jövőre is tanácsot akar adni a nemzetnek, és utasítást párthiveinek.

Igen párthiveinek, ezen párthivei azonban eddig szerencsére az országgyűlésen még nem, sőt a nagy közönségben sem, hanem legfőlebb az akademiában, az iskolamester és író czéhben léteznek. Nem mondom Szent-Katolna úr teremtetten azon cliquet, melyet most leálorczázni akarok, hanem annyit mindenki tud, ki a pesti ügynevezett irodalmi körökben forgolódik, hogy ezen cliquebe legújabbán Szent-Katolna ur is beleméltóztatván lépni, ezen clique új életerőt és lendületet nyert.

Van tehát egy clubb, először az akademiában, azután egy másik az ügynevezett pesti „írók“ közt. Az akademia clubb már régóta áskálódik az igazgató tanács és a jelen elnök ellen; tagjai leginkább az által ismernek egymásra, hogy az ülések alatt mindenféle torzképeket rajzolnak az elnökre, és néhányra a jelenlevő tiszteletbeli tagok közül. Sőt többet mondhatok, a nemzeti Casino tagjai egytől egyig ismerik mindazon gúnyneveket is, melyekkel ezen clubbnak őszbecsavarodott fejű, de éretlen eszű tagjai különösen az elnököt, Magyarországnak ezen kétségtelenül legtanultabb, legérdemesebb, legjózanabb gavallérját még az utcán is bántalmazták, sőt nem csak maguk bántalmazták, hanem még mások által is bántalmaztatják. És ezen clubb tagjai akarják még is vezérelni a magyar közvéleményt, ezek akarnak irányt adni a nemzet jövőjének!

Látja Szent-Katolna ur, ha Ön a helyett, hogy mindenféle phantasmagoriát irt össze az akademiák reformjáról, megróttá volna ezen vén gyermekek neveletlen magokviséletét, nagyobb szolgálatot tehetett volna, az igazi irodalom és közmiveltség ügyének. De úgy-e, Ön ezt nem méltóztatott tenni; hogy is tette volna, midőn ezen őszbecsavarodott gyermekek Önnek mind kebelbarátai?

Ezen akademiai cliquenek, a másik írói cliquenek közös érdekei vannak; s ezen írói cliquenek egyik leg-

reményteljesebb organuma a „Bolond Miska“ meg a „Fővárosi Lapok“.

Mit akarnak tehát?

Idővel valamennyien ministerek akarnak lenni; ezért óhajtják oly forrón a parlamentáris centralisatiót, s ezért üldözik mind azon loyális alattvalókat, kiket hivséges alkotmányos és törvényes fölfogásukért és magoktartásáért, negyvenheteseknek gunyolnak.

Jelen pillanatra pedig így osztották föl maguk között a szerepeket: Légy te muzeum-director, te állatkertigazgató, majd én leszek színházi intendáns, te még ismét lehetsz lipót vagy jósefvárosi követ s. t. b. Így kívánnának ők a nemzet vagyon legszebb részével gazdálkodni! Így bánnának ők el a nemzeti Muzeummal, melyet egy gróf Széchenyi Ferencz alapított! Majd egy majd más irkafirkászt vagy madártömőt akarnak beletüntetni az igazgató úrilakásába, és még a fizetés fölemelését is elég orezátlanok sürgetni, holott jól tudhatnák, hogy azok kik ily állásra jogosan számot tarthatnának, nem szoknak még zsebelni is az álladalomtól az ily kitüntetéseért.

Kubinyi Ágoston talán le fog mondani, engedvén a sok méltatlan megtámadásnak, de bármily csapásokkal fogja is a magyarok Istene a nemzetet a jövőben meglátogatni, keresztényi hitem megvigasztal, s nem aggódom, hogy e nemzet kormánya valaha is csakugyan a „Bolond Miskák“ és a „Fővárosi Lapok“ kezére fogna kerülhetni. A jövő tehát nem aggaszt. De hogy mi magunk is fölszabadithassuk már egyszer valahára magunkat, azon pressiók alól, melyeket főleg a középnemesi osztály intelligentiáján ezen proletár socialphilosopháló irkafirkász clubb journalistikai és publicistikai handabandái gyakorolni még mindig nem szűnnek meg, erre nézve kellene egyszer már valamit komolyan megkezdentünk.

Nem polemizálni velők, erre nem érdemesek; erre még csak jobban vérszemet kapnának; a nyilvánosság

terén szóba sem kell állni többé velök, hanem talán előbb célhoz juthatnának uraink, ha ezen proletár minis-
terjeleltek közül, jó fizetéssel magántitoknokul, vagy házinevelőül minél többet fölfogadnának. Az úri körben, a meleg szobában, a jó asztalnál talán megszeli-
dülnének, eszökre térnének, és félvén, nehogy jó helyüket elve-
szítsék nem tanítgatnák gyermekeinket oly agyrémekre,
minőkkel most bennünket öregeket akarnak ijesztgetni.

Látja Szent-Katolna ur, nekem is megvan a magam theoriája a közgazdászati viszonyok értelmi exigenciájá-
ról, mint Ön szokta magát kifejezni; és ezen theoria min-
denesetre józanabb, takarékosabb, de tán még embersze-
retőbb is mint az Ön iskola álladalma lehetne.

Tegyenek, gondoljanak vagy irjanak Önök ezentúl bár mit, én, ugyan nem fogok többé Önökkel beszédbe eredni; ezt az egy felszóllalásomat is csak annak kö-
szönhetik, hogy daczára azon botrányos visszaélések-
nek igazságtalan ráfogásoknak, elferdítéseknek, gyanu-
sításoknak, és hazugságoknak, daczára azon iszonytató
gyöngédtelenségeknek, melyekkel Önök, — bizonyos
clubbja az úgynevezett írónak — urainkat üldözték és
üldözik, nem találkozott széles e hazában még minded-
dig senki, ki e dolgokat lemerte volna leplezni.

Végül Önt Szent-Katolna ur, arra figyelmeztetem,
hogy a felszóllalásom nyomtatványából befolyó öszves
tisztja jövedelmet azon gróf Széchényi család egyik tag-
jának szobor alapjára szántam, mely fényesen érdem-
teljes és nagylelkű ős gróf Széchényi család czimerében
e jelmondat áll, mely minden democratizáló demagogi-
ával örökidőkön át diadalmasan daczol:

Si deus pro nobis

Quis contra nos?

